

**Ocena rozprawy doktorskiej,
Pani mgr Agaty Talczewskiej
sporządzona w związku z przewodem doktorskim
wszczętym w dziedzinie sztuk plastycznych
w dyscyplinie artystycznej sztuki projektowe,
uchwałą nr 31/2018/2019
Rady Wydziału Tkaniny i Ubioru z dnia 24.01.2019 r. procedowanym przez
Akademię Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi**

zgodnie z § 6 pkt 1 i pkt 2 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. z 2018 poz. 261), w związku z art. 179 ust.2, ust. 3 pkt2) lit. b) ustawy z dnia 03 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 30.08.2018r poz. 1669 z późn. zm.)

Temat rozprawy:

Nowoczesne ujęcie projektowe elementów wyposażenia wnętrz - tkanin, mebli, oparte o teorię modernizmu i wybrane przykłady wzornictwa.

Promotor rozprawy: prof. dr hab. Jolanta Rudzka-Habisiak

Podstawowe informacje na temat kandydatki:

Pani mgr Agata Talczewska jest absolwentką dwuletniego Pomaturalnego Studium Technik Teatralno-Filmowych w Łodzi na Wydziale Charakteryzacji. W latach 1986- 1991 studiowała w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Łodzi, na Wydziale Wzornictwa Przemysłowego. W roku 1993 obroniła dyplom w Pracowni Tkaniny Unikatowej prof. Aleksandry Mańczak z oceną bardzo dobrą, uzyskując tytuł magistra sztuki. W swoim portfolio zawodowym posiada prowadzenie wykładów i ćwiczeń ze studentami II i III roku z zakresu arteterapii na Wydziale Psychologii i Pedagogiki Specjalnej Uniwersytetu Łódzkiego. Od roku 1996 prowadzi studio zajmujące się projektowaniem i aranżacją wnętrz, malowaniem artystycznym mebli, a także ich renowacją. Zajmuje się również konserwacją stolarki w obiektach zabytkowych. To doświadczenie zawodowe przyczyniło się do podjęcia przez Panią Agatę Talczewską zajęć na studiach podyplomowych Aranżacja, stylizacja i dekoracja wnętrz, gdzie do dziś prowadzi zajęcia warsztatowe poświęcone renowacji mebli. W roku 2016 podjęła studia na Doktoranckich Studiach Środowiskowych w Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi.

Treść recenzji:

Rozprawa rozpoczyna się zwięzłym opisem, jak doktorantka rozumie rolę projektanta w lokalnej, jak i globalnej skali wobec wyzwań związanych ze zrównoważonym rozwojem, balansem pomiędzy konsumpcją a nadmiernym wykorzystaniem zasobów odnawialnych, a tym samym wpływem na środowisko naturalne człowieka. Projektowanie odpowiedzialne, czy inaczej zrównoważony design, to elementy odpowiedzialności zawodowej - tak też rozumie termin nowoczesność. Swoją pracę i pasję dotyczącą renowacji mebli określa terminem „redesign”, tak go definiuje, cytat „*Dotyczy to głównie obiektów, w których próbuję połączyć pierwiastek zastany, czyli ich wzornictwo z nowoczesnym myśleniem i technologiami. Moja praca coraz częściej oscyluje między projektowaniem, a wytwarzaniem. Renowacja, to jedna z czynności jakim są poddawane przeze mnie meble, druga, to projektowanie na nowo w zastanej materii*”.

Dalej, Pani Talczewska dokładnie i precyzyjnie opisuje idee modernizmu rozpoczynając od Bauhausu jako kolebki moderny, który wywarł fundamentalny wpływ na całe współczesne wzornictwo. Kreśli bardzo interesująco, szeroki kontekst zdarzeń historycznych w Europie i na świecie. Na tym tle ukazuje artystów i ich przełomowe dzieła, budujące nową awangardową rzeczywistość. Na kanwie tych rewolucyjnych zmian bardzo interesująco pokazuje podłoże zachodzących w Polsce, przemian estetycznych zapoczątkowanych jeszcze przez Warsztaty Krakowskie, grupy awangardowe Blok, Praesens, Spółdzielnie Ład i Instytut Wzornictwa Przemysłowego. Rzetelnie opracowany temat, czyta się go, z przyjemnością, całość dopełnia bogata ikonografia.

Pani Agata Talczewska zafascynowana meblami z epoki PRL-u, postanowiła dowiedzieć, że obiekty pozyskane wyłącznie z recyklingu, poddane procesowi odświeżenia - redesignu, pozwalają uzyskać efekt nowoczesności o wysokich walorach estetycznych i designerskich, zachowując przy tym pierwotną funkcję i formę. Jeszcze do niedawna traktowane jako bezwartościowe, dzisiaj polskie meble vintage zyskały niezwykłą popularność. W swoim studio, na co dzień, zajmuje się projektowaniem i aranżacją wnętrz, malowaniem artystycznym mebli, a także ich renowacją. Doktorantka posiada ogromne doświadczenie i wiedzę, świadomie korzysta z tego warsztatu, by osiągnąć założone cele badawcze. W tym wypadku chodzi o uzyskanie najlepszych efektów, zarówno pod względem estetycznym jak i ekologicznym, przy usuwaniu starych powłok lakierniczych. O ile z meblami z lat 50, które były pokrywane politurą nie ma większego problemu, o tyle w latach 60, i 70, popularny był wysoki połysk - wykończenie lakierem poliesterowym. Wnikliwa analiza przedstawiona w pracy doktorskiej, rodzajów i sposobów nakładania lakierów w przemyśle meblarskim w latach 50 - 70 XX w. wskazuje jednoznacznie, że były to technologie bardzo toksyczne. Potwierdzają to relacje osób pracujących w tamtych czasach w fabrykach mebli do których doktorantka dotarła osobiście. Próby usuwania lakieru metodą chemiczną, mechaniczną, czy opalania, podjęte w ramach badań okazały się nieefektywne ze względu na dużą ilość niebezpiecznych dla ludzi i środowiska odpadów lakierniczych. Analiza uzyskanych wyników, uzasadnia twierdzenie, że nie istnieje w pełni ekologiczny sposób na pozbycie się chemoutwardzalnego lakieru.

W ramach pracy artystycznej doktorantka wykonała dwie tkaniny drukowane, jedna o wymiarach 100 x 310 cm, druga 120 x 210 cm. Inspiracją tych kompozycji jest twórczość ulubionego malarza doktorantki, Pieta Mondriana prekursora idei modernizmu

w malarstwie. Do realizacji tkanin wybrała druk sublimacyjny nie tylko ze względu na technologię, ale równie ważne właściwości pro-ekologiczne pigmentów. Projektowanie odpowiedzialne, ten aspekt jest stale obecny przy podejmowaniu decyzji, aby uzyskać pożądany efekt nadruku wielokolorowego w jakości fotograficznej w warstwie wizualnej, natomiast w użytkowej, odporność na pranie, zmywanie, ścieranie czy warunki atmosferyczne. Metoda druku sublimacyjnego jest szczegółowo opisana w dysertacji doktorskiej.

Autorskie tkaniny o wyżej wymienionych cechach pojawiają się w dalszej części pracy artystycznej dotyczących mebli tapicerowanych oraz tzw. mebli skrzyniowych, służących do przechowywania. Projekty druków materiałów obiciowych procyzyjnie podprzędkowane formie okrągłych siedzisk tapicerowanych w formie dynamicznego, spiralnego znaku - stempla, koloru tła, pokazują możliwości druku sublimacyjnego. Druk małych nakładów lub wręcz jednostkowych egzemplarzy, daje projektantowi dużą swobodę w kreowaniu docelowego obiektu. Trzy stołki na czterech nogach oraz pięć na trzech nogach są dziełami unikatowymi zatem mogą funkcjonować we wnętrzu jako pojedynczy mebel. Unikatowość to wspólna cecha wszystkich obiektów, zarówno tkanin jak i mebli, zaprojektowanych przez Panią Talczewską. Kolejny projekt to ławka tapicerowana z ciemnymi nogami i z jasnymi nogami, o ile w przypadku stołków pierwotna funkcja nie została zmieniona to w przypadku ławki owszem. Docelowa forma powstała z dwóch krzeseł typu „Aga”, projektu Józefa Chierowskiego. Podstawy krzeseł zostały połączone siedziskiem tapicerowanym materiałem autorskiego projektu, również w formie dynamicznego spiralnego znaku - stempla, który ma charakter dekoracyjny i unikatowy, co ma niebagatelne znaczenie w kontekście funkcji mebla we wnętrzu.

Wspólną cechą mebli skrzyniowych jest zmiana pierwotnej funkcji, oryginalnie w większych zestawach, obecnie jako samodzielne unikatowe obiekty. Pierwszy z nich, „Szafa jednodrzwiowa, w okleinie orzechowej, z wnętrzem wyklejanym tkaniną autorską”. Ciekawym pomysłem jest zastosowanie koloru oraz autorskiej tkaniny we wnętrzu szafy, zwykle puste mało efektowne, w tym przypadku zaskakuje bardzo pozytywnie, taka zabawa iluzją, pomiędzy tym co wiemy, a tym co widzimy. Kolejne trzy obiekty posadowione są na metalowych nogach, „Szafa z półką, fornirowana orzechem”, „Nadstawka fornirowana dębem i mahoniem”, oraz „Dwie szafki z kompletem mebli Bogusławy i Czesława Kowalskich”, w tym ostatnim przypadku zastosowanie koloru do pomalowania wnętrza szuflad oraz uchwytów z palety neoplastycznej Pieta Mondriana daje interesujący kontrast pomiędzy kolorem niebieskim, a kolorem bejcy zastosowanej do renowacji powierzchni dwóch szafek składających się na całość obiektu. Podobne w wyrazie są prace na drewnianych nogach, „Komplet dwóch szafek z drzwiczkami i szufladą” oraz „Szafka z płyty wiórowej” Doktorantka w omawianej serii prac stara się ukazać odbiorcom proces inwersji zmiany „tożsamości” określonych społecznych i kulturowych funkcji mebla, czy też ujmując sprawę nieco inaczej: nadać nowoczesny charakter. Refleksje tego rodzaju są z całą pewnością ważne i godne uwagi oraz pozwalają nam na odkrywanie tego, co nie do końca znane, zapomniane, a jednocześnie często warte odkrycia poprzez redesign - ponownego przypominania w nowej formie. Techniki renowacji usuwania starej i zastosowania nowej ekologicznej powłoki lakernicznej, wybarwiania bejcą lub nie - różnych typów powierzchni drewna jest szczegółowo opisana przy poszczególnych obiektach w rozdziale poświęconym badaniom naukowym.

Elementem łączącym meble skrzyniowe to autorskie uchwyty zaprojektowane i wykonane w technologii druku 3D. Jeden to forma rączki oraz drugi to rodzaj okrągłej tulejki, w tym przypadku doktorantka konsekwentnie stosuje kolory z malarstwa Pieta Mondriana, które są wspólnym elementem występującym w zaprojektowanych obiektach. Powinno się w tym miejscu podkreślić mocno aspekt ekologiczny tak ważny dla propagowanego przez doktorantkę projektowania zrównoważonego. Materiał użyty do drukowania przestrzennego tzw. filament jest w pełni biodegradowalny. Metoda druku 3D jest szczegółowo opisana w rozdziale pracy doktorskiej pt. „Technologia druku 3D jako inspiracja do stworzenia autorskich uchwytów meblowych”. Warto w tym miejscu przypomnieć, że idea druku 3D powstała w latach 60 XX w. Ponad 40 lat trzeba było czekać aby drukarka 3D była dostępna powszechnie w podobny sposób jak komputer osobisty.

Jak widać Pani Agata Talczevska podejmuje w swych pracach wiele problemów projektowych i plastycznych, wśród których obieg pomiędzy przeszłością i teraźniejszością, zagadnienia koloru, przestrzeni, tak iluzyjnej jak i rzeczywistej zdają się szczególnie ważne. Nie znaczy to jednak by sprawy warsztatu schodziły przy tym na dalszy plan podobnie jak poszukiwanie coraz to nowszych możliwości technologicznych w kontekście zagadnień ekologicznych, ten proces pozostaje stale w centrum uwagi.

Konkluzja:

Biorąc pod uwagę wszystkie aspekty zawarte w rozprawie doktorskiej pt. „Nowoczesne ujęcie projektowe elementów wyposażenia wnętrza - tkanin, mebli, oparte o teorię modernizmu i wybrane przykłady wzornictwa”, stwierdzam jednoznacznie, że poziom merytoryczny pracy oceniam bardzo wysoko, skonstruowana przejrzystość, napisana językiem komunikatywnym, jest w pełni spójnym opisem dojrzałej i przemyślanej postawy twórczej, poznania sensów i źródeł, rzetelnie przeprowadzonych badań. Uważam, że taką wysoką miarą należy ocenić również postawę doktorantki, jako projektantki, dla której odpowiedzialne, zrównoważone projektowanie jest reakcją nie tylko na lokalny, ale także na globalny kryzys ekologiczny. Doktorantka prezentuje dojrzałe poglądy oraz oryginalne ujęcie problemów współczesnego wzornictwa w kontekście polskiego dziedzictwa kulturowego i historycznego naszego kraju. Stwierdzam, że mgr Agata Talczevska spełnia stosowne wymagania zawarte w Dz.U z 2018 poz. 261, Ustawy o stopniach i tytule naukowym. W związku z tym popieram i z pełnym przekonaniem przedstawiam Radzie ds. stopni Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi, wniosek o nadanie stopnia naukowego doktora Pani mgr Agacie Talczewskiej w przewodzie doktorskim, w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.